

# Kvinnors arbetsmiljö

Kvinnor svarar för en större andel av sjukfrånvaron än män och fler kvinnor än män tvingas avsluta sitt arbetsliv i förtid på grund av hälsoskäl. Kvinnor anmäler fler arbetssjukdomar än män och den vanligaste orsaken till dessa är belastning följt av sociala och organisatoriska faktorer. Kvinnor anmäler även totalt sett fler arbetsskador än män. Under perioden 2003–2011 har kvinnor anmält fler arbetssjukdomar, arbetsolyckor utan sjukfrånvaro och olyckor till och från arbetet än män. Undantaget är arbetsolyckor med sjukfrånvaro där män har anmält fler olyckor än kvinnor.

## Fler sjukskrivningar bland kvinnor

Kvinnors ohälsotal<sup>1</sup> är 45 procent högre än männens. Kvinnorna svarar för en större andel av sjukfrånvaron än män. Sjukpenningtalet<sup>2</sup> för kvinnor var 8,6 i december 2011 jämfört med 5,1 för män. Fler kvinnor än män tvingas också avsluta sitt arbetsliv i förtid på grund av hälsoskäl.

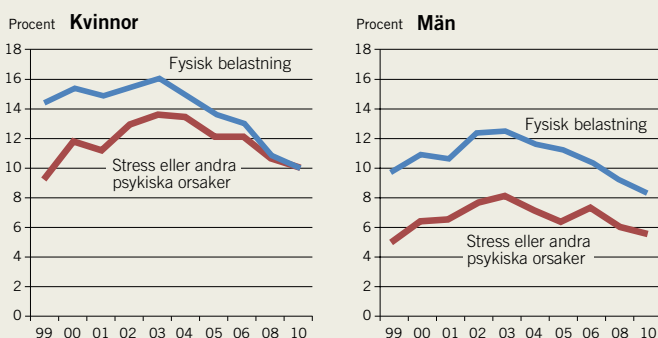
## Flest kvinnor i skola, vård och omsorg

Enligt Statistiska centralbyrån fanns det 4 291 088 sysselsatta i Sverige år 2009. 2 062 157 (48 procent) av dessa var kvinnor. Utbildning är det branschområde där flest kvinnor är anställda (353 000) följt av omsorg och sociala tjänster (334 000). Endast fyra av de 30 största yrkena i Sverige har en jämn könsfördelning, dvs 40–60 procent av vardera könet. 66 procent av kvinnorna mellan 20 och 64 år arbetar heltid och 34 procent deltid. För män är siffrorna 89 procent heltid och 11 procent deltid. Under en vecka utför kvinnorna drygt 28 timmar obetalt arbete (män 20 timmar).

## Fler kvinnor uppger arbetsorsakade besvär

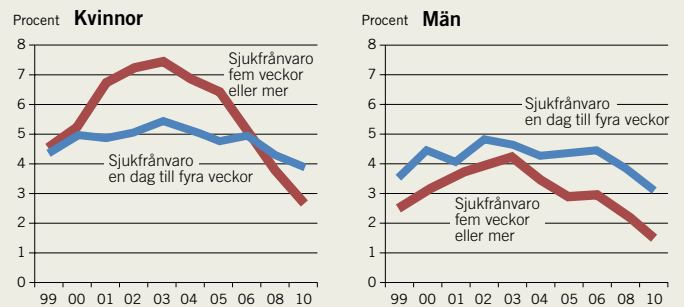
I undersökningen "Arbetsorsakade besvär 2010" är det 137 000 kvinnor (7 procent) och 105 000 män (5 procent) som uppger att de har varit sjukfrånvarande på grund av besvär som orsakats av arbetet. De vanligaste redovisade orsakerna till besvär i arbetet, för både kvinnor och män,

### Kvinnor och män som fått besvär till följd av fysisk belastning respektive stress eller andra psykiska orsaker 1999–2010.



är stress och psykiska påfrestningar, påfrestande arbetsställningar samt tung manuell hantering. För kvinnor är den vanligaste orsaken till besvären stress eller andra psykiska påfrestningar, för män är det påfrestande arbetsställningar.

### Andel sysselsatta som varit sjukfrånvarande till följd av arbetsorsakade besvär 1999–2010.



## 55 procent av arbetsskadorna anmäls av kvinnor

2010 anmäldes drygt 104 000 arbetsskador. 55 procent (57 000) gjordes av kvinnor. Kvinnorna anmäler en något större andel arbetssjukdomar och en något mindre andel arbetsolyckor i jämförelse med män. Under perioden 2003–2011 har kvinnor anmält fler arbetssjukdomar, arbetsolyckor utan sjukfrånvaro och olyckor till och från arbetet än män. Undantaget är arbetsolyckor med sjukfrånvaro där män har anmält fler olyckor än kvinnor.

Tre av fyra anmälda arbetssjukdomar som anmäls på grund av sociala eller organisatoriska orsaker görs av kvinnor. Oftast handlar det om relationsproblem av olika slag som till exempel mobbning, trakasserier och påfrestande klientkontakter.

## Flest arbetsolyckor bland kvinnor inom transport och magasinering

Den genomsnittliga åldern för en anmäld arbetsolycka är för kvinnor 44 år och för män 42 år. Den vanligaste orsaken till anmäld arbetsolycka med sjukfrånvaro bland

Not 1: Ohälsotalen är ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning inklusive arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen.

Not 2: Det nya sjukpenningtalet är definierat som antalet nettodagar från sjuk- och rehabiliteringspenning dividerat med antalet inskrivna försäkrade minus antal personer med hel sjuk- eller aktivitetsersättning.



## Korta arbetsskadefakta nr 1/2012

kvinnorna är fallolyckor För männen är det olyckor med maskiner, verktyg och transportutrustning. Kvinnorna skadar oftast höft, ben och fötter vid en olycka, medan männen oftast skadar händerna. Flest arbetsolyckor per sysselsatt bland kvinnor har branschen transport och magasinering (järnvägstransport, posten). För männen är det vattenförsörjning, avloppsrening och avfallshantering som ligger högst.

Olycksfrekvensen är högst för kvinnor i åldern 45 år eller mer. Lägst är den i åldern 25 till 34 år. För män är frekvensen något högre i åldern 16 till 24 år och 55 till 59 år än i övriga åldersgrupper.

### Belastningsskador – största orsaken till arbetssjukdomar

Belastningsfaktorer är den vanligaste orsaken till anmälda arbetssjukdomar för både kvinnor och män. År 2010 utgjordes 44 procent av kvinnors anmälda arbetssjukdomar av belastningsrelaterade orsaker. För männen var motsvarande andel 52 procent. För anmälningar som orsakats av sociala eller organisatoriska orsaker var andelen 32 procent för kvinnorna och 13 procent för männen.

Flest arbetssjukdomar per sysselsatt för kvinnor är det i branschen tillverkning. För männen är det offentlig förvaltning och försvar som ligger högst.

Mellan 2005 och 2010 har anmälningar om arbetssjukdomar orsakat av sociala eller organisatoriska förändringar minskat med drygt 40 procent. För samtliga anmälda arbetssjukdomar är minskningen 46 procent. Andelen sociala eller organisatoriska orsaker i förhållande till samtliga anmälningar har alltså ökat något under perioden. Ser man enbart till kvinnorna blir skillnaden något större.

År 2010 har den nedåtgående trenden för anmälda arbetssjukdomar och även de som orsakats av sociala eller organisatoriska orsaker brutits.

Antalet anmälda arbetssjukdomar per 1 000 sysselsatta

ökar med stigande ålder. Bland män är detta förhållande tydligare än hos kvinnor. Genomsnittsåldern för en anmäld arbetssjukdom är 47 år för kvinnor och 49 år för män.

### Regeringsuppdrag om kvinnors arbetsmiljö

Arbetsmiljöverket fick 2011 ett uppdrag från regeringen att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. I uppdraget ingår att hämta in kunskap, informera, utbilda inspektörer och genomföra nationella inspektionsaktiviteter. Uppdraget ska genomföras till och med 2014 och resultatet från insatserna ska därefter integreras i Arbetsmiljöverkets ordinarie verksamhet.

#### Anmälda arbetssjukdomar efter misstänkt orsak 2010

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Belastningsfaktorer	2 254	44	2 069	52	4 323	48
Organisatoriska eller sociala faktorer	1 638	32	519	13	2 157	24
Kemiska eller biologiska ämnen/faktorer	711	14	402	10	1 113	12
Buller	198	4	732	18	930	10
Vibrationer	3	0	67	2	70	1
Övriga fysikaliska faktorer <sup>1</sup>	102	2	45	1	147	2
Smitta	139	3	69	2	208	2
Övrigt, oklart	61	1	66	2	127	1
<b>Samtliga</b>	<b>5 106</b>	<b>100</b>	<b>3 969</b>	<b>100</b>	<b>9 075</b>	<b>100</b>

1) Framförallt kyla, drag och ventilation.